

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет історії, політології та міжнародних відносин
Кафедра історії України

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

«Актуальні питання історії та культури України»
(обов'язкова)

Освітньо-професійні програми Початкова освіта
Спеціальність: 013 Початкова освіта
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Мова навчання українська

Розробник: кандидат історичних наук, асистент кафедри історії України
Ковалець Тарас Романович

Профайл викладача: [тут](#)

E-mail: t.kovalets@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:
<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=469>

Консультації:

Очні та онлайн-консультації:

за попередньою домовленістю через e-mail
t.kovalets@chnu.edu.ua

1. Актуальність дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Новітній підхід до викладання історії та культури України включає в себе формування у здобувачів історичного мислення, допомагає зрозуміти сучасність за допомогою ретроспективного аналізу минулого. Історичне мислення є важливим чинником соціальної активності, виховання патріотизму, консолідації народу, інтеграції та мобілізації задля вирішення певних соціальних завдань. Знання історії та культури України є необхідною умовою ефективної участі здобувачів у суспільно-політичному житті України. Знання й розуміння історичних і культурних процесів, що стосуються історії України, уміння аналізувати та робити висновки щодо уроків цієї історії, а також прогнозування можливих наслідків сучасних політичних процесів крізь призму минулого є надзвичайно важливим і актуальним для формування свідомості здобувача як повноцінного громадянина України, особливо в час світових катаклізмів та російського збройного вторгнення.

2. Мета навчальної дисципліни:

- ознайомити здобувачів з найактуальнішими з точки зору сучасності подіями української історії та історії української культури, з періодами та формами існування української державності, сторінками боротьби українського народу проти поневолення, за державність та незалежність;
- домогтися усвідомленого, міцного засвоєння здобувачами програмового матеріалу, розуміння процесу розвитку політичної та культурної історії як закономірного розвитку історії України;
- навчити здобувачів самостійно встановлювати причинно-наслідкові зв'язки при аналізі історичних подій та фактів, що стосуються актуальних питань історії та культури України, виробляти у них уміння використовувати історичний досвід для вирішення сучасних завдань.

3. Пререквізити. Базові знання з історії та культури України.

4. Результати навчання

Згідно освітньо-професійної програми «Початкова освіта», вивчення навчальної дисципліни здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти передбачає формування інтегральної, загальних і фахових компетентностей.

Загальні компетентності	
ЗК-1.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК-2.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і

	технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Спеціальні (фахові) компетентності	
СК-3.7.	Громадянська та історична компетентність. Здатність і готовність педагога до ефективного розв'язання завдань громадянської освіти у процесі професійної діяльності на основі сформованих знань, умінь, навичок, ціннісних орієнтацій, професійно важливих якостей і здібностей.
<i>Програмні результати навчання:</i>	
ПР-01.	Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.
ПР-03.	Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.
ПР-06.	Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовнолітературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

У результаті вивчення курсу здобувачі повинні

знати:

- конкретний фактичний матеріал (дати, факти біографії діячів і т.д.), який стосується основних етапів та ключових подій розвитку української державності у її політичному та соціально-економічному вимірах;
- закономірності розвитку культурних процесів в історії України;

вміти:

- використовувати набуті знання для вирішення завдань своєї професійної діяльності;
- користуватися необхідним понятійним апаратом, який стосується актуальних питань політичної історії України та історичного розвитку української культури, для дотримання громадянської позиції в сучасному інформаційному просторі;

- використовувати набуті психолого-педагогічні і методичні прийоми для підвищення свого фахового рівня.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	4	120	30		15		75		екзамен
Заочна	1	2	4	120	10				110		екзамен

5.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми занять	Змістовий модуль 1. Історія України IX – кінця XVIII ст.												
Тема 1. Київська Русь та її місце в історії України	10	2	2			6	10	1				9	
Тема 2. Галицько-Волинська держава	9	2				7	9					9	
Тема 3. Розвиток культури у Київській Русі та Галицько-Волинській державі	8	2				6	8	1				7	
Тема 4. Військо Запорозьке у XVI – першій половині XVII ст.	12	4	2			6	12					12	
Тема 5. Визвольна війна	10	2	2			6	10	1				9	

українського народу середини XVII ст. і відродження державності												
Тема 6. Україна в добу Руїни	9	2				7	9					9
Тема 7. Українські землі в кінці XVII – XVIII ст.	8		2			6	8					8
Тема 8. Українська культура козацької доби	8	2				6	8					8
Разом за ЗМ1	74	16	8			50	74					71
Теми занять	Змістовий модуль 2. Історія України кінця XVIII – початку XX ст.											
Тема 9. Наддніпрянська Україна у першій половині XIX ст.	7	2				5	7					7
Тема 10. Західноукраїнські землі у кінці XVIII – на початку XX ст.	6		2			4	6					6
Тема 11. Українська культура XIX ст.	8	2				6	8					8
Тема 12. Українські національно-визвольні змагання 1917-1920 рр.	12	2	2			8	12	1				11
Тема 13. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період	7	2				5	7					7
Тема 14. Радянська Україна у міжвоєнний період (1921-1939 рр.)	7	2				5	7	1				6
Тема 15. Україна у 40-80-х рр. XX ст. Україна в	7	2				5	7	1				6

період незалежності.												
Тема 16. Актуальні питання історії Північної Буковини та Північної Бессарабії (ч.1)	7	2				5	7					7
Тема 17. Актуальні питання історії Північної Буковини та Північної Бессарабії (ч.2)	9		1			8	9					9
Тема 18. Актуальні питання історії ЧНУ	6		2			4	6					6
Разом за ЗМ 2	76	14	7			55	76		3			73
Усього годин	120	30	15			75	120		10			110

5.3. Питання, передбачені для самостійного опрацювання

№ п/п	Назва теми
1.	Проаналізуйте умови та процес входження України до складу Радянського Союзу.
2.	Покажіть напрямки та наслідки репресій в Україні у 1920-і – 1930-і рр.
3.	Охарактеризуйте становище західноукраїнських земель у складі Польщі, Румунії та Чехословаччини у міжвоєнний період.
4.	Проаналізуйте виникнення, структуру та ідеологічні засади діяльності Організації українських націоналістів. Визначте основні напрямки діяльності ОУН у міжвоєнний період.
5.	Охарактеризуйте умови появи та напрямки діяльності товариства «Просвіта» і Наукового Товариства імені Тараса Шевченка.
6.	Проаналізуйте українську музичну культуру і театр у ХІХ ст.
7.	Висвітліть особливості розвитку української культури початку ХХ ст.
8.	Опишіть український культурний ренесанс 1920-х рр.
9.	Визначте специфіку розвитку української культури у 60-х – 80 х рр. ХХ ст.
10.	Дайте коротку характеристику діяльності Української Академії Наук від заснування до сучасності.
11.	Дайте характеристику Іванові Франку як діячеві української культури.
12.	Покажіть місце Тараса Шевченка у становленні нової української культури.

6. Форми і методи навчання

- лекційні заняття
- семінарські заняття

Технічне програмне забезпечення/обладнання

- проектор
- будь-які комп'ютерні та мобільні пристрої, які підтримують роботу із середовищем Google Workplace

Програмне забезпечення

- будь-які інтернет-переглядачі, які підтримують роботу із середовищем Google Workplace (Chrome, Internet Explorer, Opera, Safari, Vivaldi і т.д.)
- спеціальні мобільні додатки для систем Android та iOS: Google Drive, Google Calendar, Google Spreadsheets

7. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Для підготовки до семінарських занять студент повинен мати конспект (у вигляді письмових нотаток або текстових цифрових/друкованих матеріалів), в якому міститься виклад питань теми, що виноситься на розгляд.

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюється із врахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації. Оцінюватися може виконання студентами відповідних навчальних завдань, під час роботи над якими вони демонструють власне логічно побудоване історичне мислення; розгорнуті і стислі, але конкретні усні відповіді, відповіді у тестах, участь у дискусіях тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Здійснюється наступним чином (вказана максимально можлива кількість):

- 1 модуль – 30 б. (20 б. за роботу на семінарах; 10 б. за модульну к/р);
- 2 модуль – 30 б. (20 б. за роботу на семінарах; 10 б. за модульну к/р);
- модуль-контроль (екзамен) – 40 б.

Поточне оцінювання та 1, 2 модулі (60 балів)									Підсумковий модуль- контроль (екзамен)	Загальна сума	
Змістовий модуль 1											
T1*	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8				
5			5	5		5		/ 10**			
Змістовий модуль 2									40	100	
T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17			T18
5			5				5				5/10**

*T1-T8 – теми змістових модулів.

**/10 – максимальна оцінка за модуль-контроль

Оцінка за навчальну дисципліну виводиться відповідно до шкали оцінювання, затвердженої Міністерством освіти і науки України.

Шкали оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. Засоби оцінювання

- тестові завдання на платформі Google Forms;

9. Форми поточного та підсумкового контролю.

- усна відповідь здобувача під час семінарського заняття;
- модульні контрольні роботи на платформі Google Forms;

підсумкового контролю:

- екзамен у формі тестової роботи на платформі Google Forms або у формі усної бесіди на платформі Google Meet (за вибором здобувача).

10.1. Основна

1. Бойко О. Д. Історія України. Київ: Академія, 2018. 720 с.
2. Бойко О. Д. Новітня історія України (2014–2019 рр.): навч. посібник. Київ: Академія, 2019. 160 с.
3. Брехуненко В. та ін. «Братня» навала. Війни Росії проти України XII–XX ст. Київ, 2016. 248 с.
4. Ваврух М., Гавалюк Р. Нариси з історії української культури: архітектура, образотворче мистецтво, музика, театр, кіно. Львів, 2018. 224 с.
5. Висоцький О.Ю. Історія української культури: Навчальний посібник. Дніпропетровськ, 2009. 130 с.
6. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації XIX–XX століття. Київ, 2019. 656 с.
7. Історія України. Неупереджений погляд: Факти, міфи, коментарі / В.В. Петровський та ін. Харків, 2007. 592 с.
8. Лазарович М. В. Історія України: навч. посіб. Київ, 2013. 685 с.
9. Магочій П.-Р. Україна: історія її земель та народів. Ужгород, 2012. 794 с.
10. Попович М. В. Нарис історії культури України. Київ, 2017. 730 с.

8.2. Додаткова

1. Апанович О. Розповіді про запорозьких козаків. К., 1991. С. 6–18, 69–114, 127–140.
2. Апанович О. Українсько-російський договір 1654 р.: міфи й реальність. К., 1991. 96 с.
3. Баран В. Україна після Сталіна. Львів, 1992. С. 67–112.
4. Баран В.К., Даниленко В.М. Україна в період системної кризи / Україна крізь віки: У 15 т. Т. 13. К., 1999. 304 с.
5. Бойко О. Проблема визначення кордонів України в період Центральної Ради // УІЖ. 2008. № 1. С. 31–45.
6. Боплан Г. Опис України. Львів, 1990. С. 56–73.
7. Боршак І., Мартель Р. Гетьман І. Мазепа. К., 1991. 316.
8. Брайчевський М. Українсько-шведський союз 1708 р. // Україна. 1992. № 2. С. 42–56.
9. Буковина: історичний нарис. Чернівці, 1998. 416 с.
10. Верстюк В. Українська Центральна Рада. К., 1997. 344 с.
11. Веденєєв Д., Лисенко О. Військово-політична діяльність ОУН та УПА у світлі норм міжнародного гуманітарного права // УІЖ. 2007. № 3. С. 46–65.
12. Гай-Нижник П.П. Народне міністерство фінансів УНР: проблеми становлення // УІЖ. 2008. № 1. С. 59–74
13. Галайко Б. М. До питання бойової діяльності Української військової організації // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". 2007. № 584: Держава та армія. С. 134–138.

14. Герегова С. До питання про запровадження нової системи освіти на Буковині (1940–1941 рр.) // Науковий вісник Чернівецького університету. Чернівці : Рута, 1999. Вип. 47 : Педагогіка та психологія. С. 46–52.
15. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. К., 1994. 539 с.
16. Голод 1932–1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. К., 1993. 605 с.
17. Ісаєвич Я. Братства та їх роль у розвитку української культури. К., 1966. 252 с.
18. Ковалець Т. Антипольські повстання 1637–1638 рр. за неопублікованими «Матеріалами для історії воссоединения Руси» П. Куліша // Київська старовина. 2012. № 5–6. С. 171–186.
19. Ковалець Т. Військова символіка Війська Запорозького у повстаннях 20–30-х рр. XVII ст. в Україні // Буковинський журнал. 2011. № 3. С. 163–171.
20. Ковалець Т. Військові ради запорозьких козаків у 20–30-х роках XVII ст. // Питання історії України: зб. наук. ст. Чернівці, 2012. Т. 15. С. 151–155.
21. Ковалець Т. Етнічний та соціальний склад Війська Запорозького у повстаннях 20–30-х рр. XVII ст. в Україні // Іван Огієнко і сучасна наука та освіта: наук. зб. Серія історична та філологічна. Кам'янець-Подільський, 2011. Вип. VIII. С. 50–61.
22. Ковалець Т. Козацька стратегія у повстанні 1630 р. в Україні // Питання історії України: зб. наук. статей. Чернівці, 2013. Т. 16. С. 156–162.
23. Ковалець Т. Організаційна структура запорозького війська у повстаннях 20–30-х рр. XVII ст. в Україні // Іван Огієнко і сучасна наука та освіта: наук. зб. Серія історична та філологічна. Кам'янець-Подільський, 2012. Вип. IX. С. 39–46.
24. Коваль В.С. Радянсько-німецький пакт 1939 р. // Минуле України: відновлені сторінки. К., 1991. С. 221–264.
25. Ковалюк В.Р. Західна Україна на початку Другої світової війни // Сторінки історії України: XX ст. К., 1992. С. 105–120.
26. Котляр М. Володимир Великий. Ярослав Мудрий. К., 1996. 216 с.
27. Котляр М. Галицько-Волинська Русь / Україна крізь віки: В 15 т. К., 1998. Т. 5. 336 с.
28. Литвин М.Р., Науменко К.Є. Історія ЗУНР. Львів, 1995. 361 с.
29. Лук'янюк В. Битва під Батогом // Доступ: <https://www.jnsm.com.ua/h/0601M/>
30. Мейс Джеймс. Штучний голод 1933 р. в радянській Україні: що сталося і чому? // УІЖ. 2007. № 1. С. 185–199.
31. Нагаєвський І. Історія української держави двадцятого століття. К., 1993. С. 33–37.
32. Народне віче Буковини. 1918–1993. Чернівці, 1994. 114 с.
33. Нікольський В.М. Репресії за «лімітами» (1937–1938 рр.) // УІЖ. 2006. № 3. С. 210–222.
34. Рабенчук О.П. Соціальні настрої та поведінка населення України в період голоду 1946–1947 рр. // УІЖ. 2006. № 4. С. 87–100.
35. Рихло П. Карл Еміль Француз і заснування університету в Чернівцях // Міні-космос Буковини. Культурні здобутки регіону : матеріали Міжнар. наук. конф., присвяч. 130-річчю Чернів. ун-ту (3–4 жовт. 2005 р.). Чернівці : Зелена Буковина, 2006. С. 58–66.
36. Сергійчук В. Байда Вишневецький – ратник української землі // Дніпро. 1989. № 2. С. 122–132.
37. Сергійчук В. Військово-територіальна організація народної армії в перший період визвольної війни // УІЖ. 1987. № 7. С. 85–93.
38. Смолій В., Степанков В. Богдан Хмельницький. К., 1993. 502 с.

39. Сокальський В.В. Образ Центральної Ради у свідомості селян на початковому етапі Української революції // УІЖ. 2008. № 1. С. 46–58.
40. Солдатенко В.Ф. Українська революція: історичний нарис. К., 1999. 976 с.
41. Стамбол І. Ретроспективний погляд на українські поселення-«кліни» в сучасній Росії // Українознавчий альманах. 2012. Вип. 7. С. 190-195.
42. Тимчук В., Тимчук Н., Якимчук Р. Військово-політичні аспекти діяльності Степана Ключурака у 1914–1919 роках // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. 2012. № 21.
43. Університет у період перебування Буковини в складі Австро-Угорщини // Університетський вісник. 1995. № 2. С. 2–3 ; № 3. С. 2.
44. Федорук А., Михайлина П. Міське населення у народному повстанні 1630–1631 рр. в Україні // Питання історії України. 2010. Т. 13. С. 13-24.
45. Федорук Я. Зовнішньополітична діяльність Б.Хмельницького і формування його політичної програми: 1648 – вересень 1649. Львів, 1993. 68 с.
46. Филипчук О. Забутий святий. Князь Володимир Великий між Сходом та Заходом. Laugus, 2020.
47. Чернівецький державний університет у 1940–1990 // Університетський вісник. 1995. Квіт. (№ 4).
48. Чорна Л. Громадівський рух 60-70-х рр. ХІХ ст. у контексті українського національного відродження / Л. В. Чорна // Наукові записки [Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського]. Серія : Історія. 2007. Вип. 12. С. 145-150.
49. Шаповал Ю. Волинська трагедія і польсько-українські взаємини 1943–1944 рр. у дзеркалі документів Державного архіву Служби безпеки України // З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. 2003. Вип. 20. С. 194-208.
50. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків: В 3 т. Львів, 1990. Т. 1–2. 451 с.

9. Інформаційні ресурси

1. Бойко О. Історія України. К., 2003. http://ebk.net.ua/Book/history/boyko_iu/zmist.htm
2. Грушевський М. Історія України-Русі: у 6 т. К., 1994. <http://litopys.org.ua/hrushrus/iur.htm>
3. Зінченко О. Незалежність №1: Коли Грушевський її оголосив, чому Винниченко сумнівався, а Єфремов був проти // Доступ: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2015/01/26/146960>
4. Новітня історія України (1900–2000): підручник / А.Г.Слюсаренко. К., 2002. <http://www.lib.ua-ru.net/content/3244.html>
5. Полонська-Василенко Н. Історія України. К., 1993. <http://www.studentbooks.com.ua/content/view/121/49/>
6. <http://www.history.org.ua>
7. <http://www.history.com.ua>
8. <http://litopys.org.ua>
9. <http://ukrhistoria.at.ua>
10. <http://incognita.day.kiev.ua>
11. <http://www.istpravda.com.ua>
12. <http://history.franko.lviv.ua/>
13. <http://history.kiev.ua/>

14. <http://historical-club.org.ua/>
15. <http://www.haidamaka.org.ua>
16. <http://www.cossackdom.com>
17. <http://www.nbu.gov.ua/>
18. <http://pidruchniki.ws/>
19. <http://diasporiana.org.ua/>
20. <http://chtyvo.org.ua/>